

Profesoriaus Konstantino Jakovlevo–Mateckio jubiliejus pažymėtas solidžiais leidiniais

Steponas Deveikis

Vilniaus universiteto, Ekonomikos fakultetas
Saulėtekio al. 9, LT-10222 Vilnius, el. paštas steponas.deveikis@tvpt.lt

Architektūros profesorius habilituotas daktaras Konstantinas Jakovlevas-Mateckis 2014 m. kovo mėn. švenčia gyvenimo 85-mečio ir mokslinės bei kūrybinės veiklos 60-mečio sukaktis. Šiuos savo gyvenimo jubiliejus profesorius pasitinka su dviem naujais Vilniaus Gedimino technikos universiteto leidyklos „Technika“ leidiniais rankose.

Pirmasis – tai monografijos, skirtos miesto kraštovaizdžio architektūrai, trilogijos baigiamasis tomas „Miesto kraštovaizdžio architektūra. 3 tomas: Miesto kraštovaizdžio architektūros objektų formavimo principai“ (Vilnius: Technika, 2014. 348 p., iliustr.; išleistas ir elektroninis leidinys). Du ankstesnieji tomai buvo: T. 2. Želdiniai ir jų komponavimas (Vilnius: Technika, 2003. 290 p., iliustr.; 2-oji papildyta ir pataisyta laida – 2011, 298 p., iliustr.; taip pat elektroninis leidinys) ir T. 1. Miesto kraštovaizdžio architektūros raida ir teorijos pagrindai (Vilnius: Technika, 2008, 410 p., iliustr.; elektroninis leidinys – 2009).

Antroji knyga – biografinė apybraiža ir bibliografinė rodyklė: Architektūros profesorius habilituotas daktaras Konstantinas Jakovlevas-Mateckis (serija Habilituoti daktarai; sudarė Ona Juršaitė, biografinę apybraižą (p. 5–82) parašė Marija Burinskienė. Vilnius: Technika, 2014, 210 p., iliustr). Tai jau ketvirtoji profesoriaus darbų bibliografija. Anksčiau buvo išleistos 1999 m., 2004 m. ir 2009 m. bibliografinės rodyklės – vis susiejant jas su jubiliejiniais metais. Šį kartą biografinės apybraižos dalis yra gerokai išplėsta, gausiai iliustruota (tarp jų 75 spalvotos fotografijos) profesoriaus gyvenimo, akademinės ir visuomeninės veiklos akimirkomis.

Į rodyklę įtrauktos profesoriaus Konstantino Jakovlevo–Mateckio knygos, monografijos, straipsniai, redaguoti darbai, konferencijų pranešimai, aprašyta projektinė ir mokslinė veikla, dalyvavimas konkursuose, parodose, suteikti apdovanojimai ir garbės vardai. Bibliografinėje rodyklėje yra 838 bibliografiniai įrašai

Prof. habil. dr. Konstantinas Jakovlevas-Mateckis yra savitos pramonės kraštovaizdžio architektūros ir gamybinės aplinkos dizaino mokyklos pradininkas, jos teorinių pagrindų kūrėjas, stambių pramonės objektų autorius. Profesorius Konstantinas Jakovlevas-Mateckis moksliniuose ir kūrybiniuose darbuose suformavo naują žmogų supančios aplinkos kūrimo ir jos įprasminimo teoriją bei metodologiją. Jis yra parašęs daugelį vertingų mokslo tekstų – monografijų, knygų, mokslinių straipsnių, metodinių rekomendacijų.

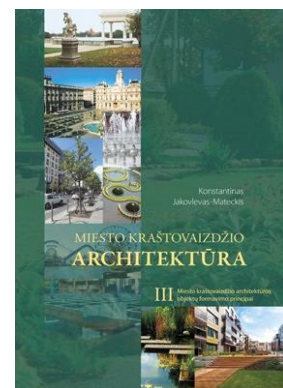
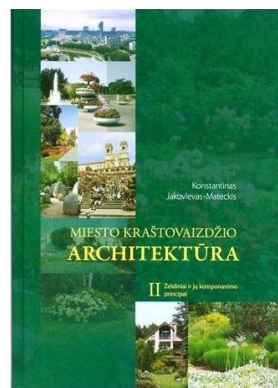
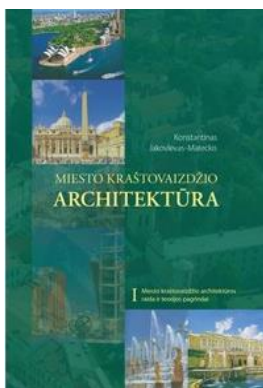
1976 m. Konstantinas Jakovlevas-Mateckis buvo pakviestas dirbti į tuometį Vilniaus inžinerinį statybos institutą (dabar VGTU) Miestų statybos katedrą, kur ėmė dėstyti tuo metu naują ir pažangią discipliną miesto aplinkos estetiką. Čia 1985 m. jam buvo suteiktas docento vardas. 1986 m. jis buvo išrinktas Architektūros katedros profesoriumi, o 1987 m. – Architektūros fakulteto dekanu ir dirbo juo iki 1990 m. pabaigos. Per šiuos metus profesorius parengė ir išleido net tris monografijas rusų kalba: „Kompleksinis pramonės teritorijų sutvarkymas“ (Kijevas, 1989 m.), „Trumpas architekto žinynas: kraštovaizdžio architektūra (Kijevas, 1990; su bendraautorais), „Gamybinės aplinkos dizainas“ (Maskva, 1990; su bendraautorais) ir daug mokslinių straipsnių.

Vėlesni jo darbai Miestų statybos katedroje pasižymi monumentalumu – profesorius yra 2003 ir 2011 m. katedroje parengto vadovėlio „Miestotvarka“ vienas iš organizatorių ir autorių bei redaktorių kolegijos narių. 2003–2013 m. profesorius parengė trijų tomų monografiją „Miesto kraštovaizdžio architektūra“. Už šiuos darbus jis pelnė įvairių konkursų (2002, 2005, 2011 ir 2012 m.) premijų, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro padėką, o 2005 m. LKAS apdovanojo profesorių Garbės žymeniu „Už nuopelnus Lietuvos kraštovaizdžio architektūrai“.

Profesorė dr. M. Burinskienė apibendrindama nurodo jubiliatą parašius 35 monografijas ir knygas (dalį jų su bendraautorais), parengus 39 mokslo tyrimų darbus, per 170 straipsnių iš jų 141 mokslinį, atlikus 98 projektus. Profesorius Konstantinas Jakovlevas-Mateckis 1998 m. įstojo į Lietuvos kraštovaizdžio architektūros sąjungą (LKAS). 1999–2004 m. ir 2009–2011 m. jis buvo LKAS valdybos pirmininko pavaduotojas, nuo 2011 m. iki dabar LKAS Etikos komisijos pirmininkas.

2005–2011 m. buvo Aplinkos ministerijos Želdynų apsaugos, tvarkymo ir atkūrimo tarpžinybinės tarybos narys, nuo 2008 m. iki dabar jis yra Vilniaus miesto savivaldybės kraštovaizdžio architektūros visuomeninės komisijos narys; įvairių mokslo žurnalų redakcinių komisijų narys (VGTU ir MA, Klaipėdos valstybinės kolegijos, Baltstogės politechnikos instituto). Reikia pasidžiaugti, kad profesorius Konstantinas Jakovlevas-Mateckis buvo 2010, 2011 ir 2013 m. LKAS ir Eduardo André klubo konferencijų (forumų) Mokslo komitetų pirmininkas ir leidinių sudarytojas. Iš 2010–2013 m. profesoriaus publikuotų 7 mokslinių straipsnių net 6 yra iš tų konferencijų leidinių. Septintasis – Vilniaus Sereikiškių parkas: išlikimo drama – publikuotas žurnale „Kultūros barai“ (2010, Nr. 9, p. 19–29).

Tritomė monografija „Miesto kraštovaizdžio architektūra“ – išskirtinis reiškinys ir leidinys, palikiantis ryškų pėdsaką Lietuvos kraštovaizdžio architektūros mokslo ir praktikos baruose. Monografija skirta ne tik architektūros, kraštovaizdžio architektūros, miestų planavimo, tvarkymo bei miesto dizaino kryptių mokslininkams. Ji gali būti naudojama kaip mokslinių žinių šaltinis bakalauro, magistrantūros ir doktorantūros studijose, taip pat projektuotojų bei šioje srityje dirbančių praktikų darbuose.

Monografijos I tome (2008) *Miesto kraštovaizdžio architektūros raida ir teorijos pagrindai* siekiama naujai ir sistemiškai pagrįsti miesto kraštovaizdžio architektūros, kaip savarankiškos ir naujos architektūros šakos, teorinius bei meninius principus. Monografijoje nagrinėjama kraštovaizdžio, kraštovaizdžio architektūros, miesto kraštovaizdžio architektūros ir miesto aplinkos samprata, pagrindinės sąvokos, klasifikacija, tipai, formavimo politikos kryptys, principai ir metodologija.

Pateikta kraštovaizdžio architektūros raidos analizė, siekiant apibrėžti kraštovaizdžio architektūros vaidmenį, jos objektų tipologiją, išryškinti jos vystymosi tendencijas ir sąsajas su urbanistika bei architektūra įvairių istoriškai nusistovėjusių stilių laikotarpiais, pradedant antika, Bizantijos laikotarpiu ir baigiant modernizmu. Išsamiai nagrinėjamas miesto kraštovaizdžio architektūros gamtinis pagrindas ir jo komponentų vaidmuo, miesto želdynų ir želdinių urbanistinė reikšmė, svarbiausios jų funkcijos. Daug dėmesio skiriama miesto želdynų sistemos kūrimo principams pagrįsti, želdynams klasifikuoti ir jų urbanistinėms normoms. Analizuojami miesto kraštovaizdžio architektūros objektų formavimo ir kompozicijos principai bei priemonės.

Monografijos II tome *Želdiniai ir jų komponavimo principai* (2003; 2011) stengiamasi į želdinių komponavimą pažvelgti iš architekto pozicijų, įvertinti naujausius kraštovaizdžio architektūros ir dendrologijos, gėlininkystės mokslo tyrimo ir praktikos laimėjimus. Šioje knygoje

išanalizuojamos medžių, krūmų, vijoklių architektūrinės ir dekoratyvinės savybės. Remiantis autoriaus ir kitų mokslininkų tyrimų rezultatais, sudarytas Rytų Baltijos šalių miestų želdynams rekomenduojamų želdinių asortimento originalus iliustruotas katalogas, daug dėmesio skiriama jų kompozicijos principams nagrinėti. Leidinyje nagrinėjami tokie svarbūs kraštovaizdžio architektūros komponentai, kaip gėlės ir gėlynai, rožės ir rožynai, vejose ir jų augalai, dekoratyvinės žolės bei vandens augalai ir jų komponavimo principai.

Naujame monografijos III tome (2014) *Miesto kraštovaizdžio architektūros objektų formavimo principai* siekiama naujai ir sistemiškai pateikti miesto kraštovaizdžio architektūros objektų formavimo teorinius ir meninius principus, įvertinti naujausius kraštovaizdžio architektūros mokslo ir praktikos laimėjimus. Šiame tome išnagrinėta kraštovaizdžio architektūros objektų tipologija, objektų projektavimo ypatumai ir jų projektavimo dokumentų sudėtis ir turinys. Pateikti ir aptarti miesto visuomeninių erdvių: aikščių, skverų, pėsčiųjų gatvių, pėsčiųjų zonų, miesto istorinių, poilsio, pramogų ir vaikų parkų – kraštovaizdžio ir architektūrinės aplinkos formavimo principai.

Knygoje išsamiai nagrinėjami daugiaaukščių gyvenamųjų rajonų, namų grupių, kvartalų ir mažaukščių bei individualių namų teritorijų, su jomis tiesiogiai susijusių vaikų darželių, lopšelių ir mokyklų teritorijų želdynų formavimo principai, taip pat atskirų pramonės šakų (chemijos, maisto, statybos medžiagų ir konstrukcijų ir kt.) įmonių teritorijų, miesto gatvių, pėsčiųjų ir dviračių susisiekimo trasų įrengimo ir želdynų formavimo principai. Plačiau analizuojama miestų rekreacinių teritorijų (saugomų teritorijų ir miškų) rekreaciniai išteklių ir rekreacijos plėtros galimybės. Aptariami Lietuvos istorinių parkų autentiškumo atkūrimo proceso aspektai, analizuojama esama būklė, istorinio želdyno ir istorinio parko atkūrimo samprata ir sąvokos. Pateikiami pasiūlymai šalies istorinių parkų atkūrimui pagerinti.

* * *

Konstantinas Jakovlevas-Mateckis, Habil. Dr., the architect and landscape architect, professor, was born on March 6, 1929 in Kaunas, in the noble intellectual family. After graduating from Kaunas Polytechnic Institute, Faculty of Architecture in 1954, he worked in 1954–1960 at the Vilnius Construction Technicum (actually Vilnius College of Technology and Design), at the Design Institute of the Plants of the Machine-Tools and Instruments Industry (1960–1964), at the Lithuanian Institute of Architecture and Construction in Kaunas (1964–1968). In 1968–1986 he was the head of the Department of the Institute of Technical Aesthetics. Since 1976 he worked at Vilnius Civil Engineering Institute (Actually Vilnius Gediminas Technical University), in 1987–1991 he was the Dean of the Architecture Faculty. As guest professor he lectured at Rome, Italy, Białystok, Poland, Kaunas Technical University.

Professor Konstantinas Jakovlevas-Mateckis is the founder of the original school of industrial environmental architecture and industrial surroundings design, the creator of its theoretical principles. He accomplished 37 scientific research works in the field of architecture, landscape architecture and environmental design, prepared about 100 projects, wrote scientist papers. He has written 35 books and monographs, including *Green Areas in the Territories of Light Industry Factories* (1971, in Lithuanian), *Green Areas of the Industrial Territories* (1973, in Lithuanian), *Arrangement of the Industrial Territories* (1989, in Russian), *The Concise Reference Book of Architect – Landscape Architecture* (1990, co-author, in Russian), *City Management* (2000, 2003, 2011, co-author, in Lithuanian).

More important monograph in three volumes – *The Architecture of Urban Landscape* – is finished in 2014. This trilogy-monograph reflects in complex the issues of urban landscape architecture. The monograph is assigned for the scientists and specialists of landscape architecture. It will be used as a source of scientific knowledge for student's different level of studies. Monograph trilogy consists of three volumes:

Vol. 1. “Evolution and Theoretical Principles of Urban Landscape Architecture” (2008). The aim of this volume was to present theoretical and artistic principles of urban landscape architecture in a new and systematic way, treating it as an independent branch of architecture. Main concepts, classification of types, trends of policy of green areas’ formation, principles and methodology of landscape, urban landscape architecture and urban environment are analysed in this volume.

Vol. 2. “Greenery and Principles of Its Composition”, edited in 2003 and 2011, where the author seeks to evaluate the latest achievements in landscape architecture as well as scientific research and the best practices in dendrology and floriculture. Common knowledge about turned to wood plants, their spreading and usage not only in Lithuania but also in the introductive regions of the Eastern Baltic (Estonia, Latvia, Lithuania and Kaliningrad district of the Russian Federation) is given in this volume. Architectural and decorative characteristics of trees, shrubs and climbing plants (about 100 species) are analysed in detail. The tables, drawings, symbols and numbers given in the catalogue present biological, ecological, architectural and decorative characteristics of plants and 162 kinds and sorts of flowers, which are recommended for green areas. Comprehensive description of roses is given also in this publication.

Vol. 3. “Principles of Designing Objects of Urban Landscape Architecture”, edited in 2014, is to refer and determine the role of landscape architecture, typology of its objects, reveal its special planning peculiarities as well as tendencies of artistic development and connection to town planning, industrial development. Great attention is paid to substantiate principles of green areas’ formation in different urban zones. The book briefly analyses the existing state of Lithuanian historic parks, conception of historic greenery and restoration of historic parks as well some aspects of restoration process of historic park authenticity. Some suggestions are offered for practice.

The second book – *Biographical and Bibliographical Index of Professor Konstantinas Jakovlevas-Mateckis* – is released by publishing house “Technika” of Vilnius Gediminas Technical University in 2014. The 838 posts are recorded and an extensive biographical sketch (author prof. Marija Burinskienė) is presented in this book.